

CLEVELAND, O., TUESDAY MORNING, DECEMBER 8, 1942

LETO XLV. — VOL. XLV.

Zavezniki se dobro drže v Tuniziji

Amerikanci in Angleži se ne umaknejo z važnih hribov. V okolici Tebourba so hudi boji. Sovražna letala napadajo z vso besnostjo.

London, 7. dec. — V hribih pri Tebourbi se je razvila huda bitka med tanki. Ameriške in angleške čete z vso trmo drže višine, ki nadladujejo Bizerte in Tunis v severni Tuniziji. Kraj je oddaljen 15 milj od Bizerte in 20 milj od Tunisa. Kraj leži ob železnici, ki povezuje obe mesti in odkoder so bili zavezniki pregnani po štirnem boju, v katerem so bile izgubljene na obeh straneh velike izgube na človeški in materialni strani.

Čete se obnovili v nedeljo in danes še nadaljuje. Obe strani podpirata zračni sili. V boju so zavezniki izstrelili tri sovražna letala in pet voznikov.

Četnik petek in soboto pa je izgnal iz okolišnih štiri letala. Zadnji te so Nemci in Italijani okupirali v Djeidado in Tebourbo in mesto drže tudi Mateur.

Na obojih straneh hite na po-

KAJ MORA VEDETI AVTOMOBILIST

Vedeti morate, da svoje gazolinske knjižice ne morete dati nikomur, tudi če prodaste avto. Ako avto prodaste, ali če ne vozite več z njim, morate v teku 5 dni vrniti knjižico odboru za racioniranje.

Ako pa kupite nov avto, morate napraviti pri tem odboru prošnjo za gazolinsko knjižico. Ako vam slučajno zmanjka gazolina kje na potu, ga dobite na bližnji gazolinski postaji, toda tam morate pustiti svojo gazolinsko knjižico, dokler ne pridete z avtom na postajo.

Ako potrebujete gazolin v skrajni sili, kjer bi bilo v nevarnosti življenje, zdravje ali lastnina, dobite gazolin od prodajalca, toda podpisati morate posebno listino, ki jo je izdal urad za kontrolo cen nalašč v take namene.

Tisti, ki imajo gazolinsko knjižico "A," morajo vrniti vse kupone, ki jih niso porabili do datuma, kot določeno za posamezne kupone. Vrniti jih morajo 5 dni potem, ko se njih veljavnost izteče odboru za racioniranje.

Bi kupili lepe lase? Tukaj imate lepo priliko, da jih kupite "prav po zmerni ceni." Filmska igralka Veronika Lake je ponudila svoje lepe kodre za \$5,000,000, kar bo dala potem za vojne bonde. Nekdo jih je kupil za en palec dolžine in je plačal \$180,000.

Rešilna ladja je bila torpedirana

Washington, 7. dec.—Mornariški oddelek danes naznanja, da je bila zadnji mesec torpedirana ob obrežju Južne Amerike zavezniška ladja pri belem dnevu. Z ladjo je šlo v morje 135 oseb. Ladja je vozila 299 oseb, med temi 169 ameriških mornarjev, ki so bili rešeni iz šestih drugih torpediranih ladij in ki so potovali kot potniki.

Dva torpeda sta zadela ladjo, ki se je potopila v 10 minutah. Za šest mož se ve, da so mrtvi in za 129 je pa malo upanja, da so bili rešeni.

Da ni bilo še več žrtev, je za sluga F. J. Millsa iz Detroita, ki je z nečloveškim naporom zamašil luknje poškodovanega čolna z jadrovino. Luknja v čolnu je bila pod vodo in Mills je moral delati zato pod vodo. Dva tovariša sta ga držala za noge in visel je z glavo nizdol v morju, da je mašil luknjo. Od časa do časa se je dvignil iz vode, da je prišel po sapo, nato pa zopet nadaljeval z delom.

Poroča se tudi o junaštvu nekoga drugega mornarja, ki je ostal na potapljaški ladiji, dokler ni spustil v morje rešilnega čolna. Čoln je srečno spustil v morje, toda mornarja samega niso mogli več rešiti. Izginil je pod vodo z ladjo. V tem čolnu se je rešilo 70 oseb.

Neka ameriška ladja je pobrala z morja 180 brodolomcev, za ostale se pa še ne ve, kaj z njimi razen za one, o katerih vemo, da so utonili.

Prebivalstvo na Siciliji je proti Nemcem

London. — Poroča se, da je Hitler ukazal Italiji, naj odpelje vse civilno prebivalstvo iz Sicilije. Ako bi zavezniki naskočili Italijo, bi bila Sicilija prva stopnica za invazijo. Na Sicilijo bodo prišle potem nemške čete. Nemci imajo že zdaj na Siciliji močno letalsko garnizijo, in prebivalstvo nacije smrtno sovraži.

Vojaku se ne zdi vredno vzeti plače

Chanute Field, Ill. — Pvt. Mathias Brantner ni stopil v vrsto ob plačilnem dnevu. Rekel je, da ne potrebuje nobene plače od Strica Sama, ker ne pije, ne kadi, ne igra in nima nobene odvisne osebe. Predstojniki so ga pregovorili, naj vzame plačo in naj kupi zanjo vojne bonde.

Sinko je!

Teta štoklja se je oglasila pri družini Mr. in Mrs. Benjamin Kristof, 1915 Muskoka Ave. in jim pustila krepkega sinčka prvorojenca. Materino deklško ime je bilo Frances Klein. Mati in dete se dobro počutita v Huron Rd. bolnišnici, toda obiski niso dovoljeni. Tako sta prvič postala stara mama in stari ata poznana Frances in Frank Klein iz 79407 Muskoka Ave. Čestitamo!

Še dvojce trupel so našli

Osem milj od Conneauta, O. so našli dvojce trupel posadke s potopljenega oljnega tankerja Cleveco. Prej so jih dobili iz vode osem. Na tankerju je bilo vsega skupaj 18 mož posadke. Obrežna straža išče za nadaljnimi trupli.

Zupanja zbolela

Mrs. Jane Lausche, soproga našega župana, se je močno prehladila in zdravnik ji je ukazal za en teden v posteljo. Želim ji skorajšnje okrevanje.

Nemški odpor v Rusiji postaja vedno večji

Moskva, 8. dec.—Ruske čete, ki napadajo nemške pozicije zahodno od Rževa, so pregnale nacije z dveh pozicij. Toda Rusi priznavajo, da je nemški odpor vedno večji, tako na tej fronti kot pred Stalingradom.

Rusi so bili celo izgubili za nekaj časa postojanko pri Veliki Luki. Toda Rusi so jo z naskokom vzeli zopet nazaj in poleg te še drugo važno nemško postojanko.

Nemci tudi naskakujejo severno in južno od Stalingrada, toda Rusi poročajo, da so odbili vse napade in da drže še vedno svoje težko pridobljene pozicije.

Razvaline in pogorišča v Sloveniji

Po zadnjih podatkih, ki smo jih prejeli iz Slovenije, je bilo do 1. avgusta na Dolenjskem, samo v enem delu, ki je pod italijansko okupacijo, porušenih in požganih in 142 vasi in naselij. Popolnoma požganih je 721 kmečkih hiš in 1.443 gospodarskih poslopj. Ljudje, ki so izgubili vse imetje, opremo in živino, so bili odpeljani v internacijo.

V nedeljo zjutraj, dne 2. avgusta, med prvo mašo, so Italijanci obkolili cerkev. Ko so ljudje prišli iz cerkve od maše, so Italijani pobrali vse moške iz vasi Turjak, Mali Osolnik, Javorje in drugih manjših vasi, ter jih odvedli v Velike Lašče. Vse so odpeljali še isti dan nekam v Italijo; nekateri pravijo, da v internacijo, drugi pa, da na delo v tovarne.

IZ NAŠIH NASELBIN

Buenos Aires, Argentina. — Dne 9. avgusta t. l. je v Rosariju umrl 45-letni Miha Cavretrežnik iz Avče vasi pri Kanalu na Primorskem. Zapustil je ženo, otroka in brate ter sestre. — Dne 11. avgusta t. l. je v Berissu umrla Zorka Jakuš iz Istre. — Jugoslovanski primorski odbor v Argentini je 12. avgusta naslovil "Odrpno pismo" na grofa Carla Sforza, voditelja "Svobodnih Italijanov" v Ameriki, ob času zborovanja te italijanske organizacije v Montevideju, Urugvaj. Pismo žigosa Sforza zaradi njegovega sovražnega stališča napram primorskim Slovincem in Hrvatoma.

Calumet, Mich. — Dne 20. novembra je umrla Katarina Rom, stara 61 let in doma od Črnomlja v Beli Krajini. V Detroitu zapuščila sina. — Petru Šnelerju, slovenskemu trgovcu v Lauriumu, je pred dnevi zgorelo letovišče (summer home) v Eagle Riverju. Kako je nastal ogenj, ni znano.

Prva obletnica

V sredo ob 8:30 bo darovana v cerkvi Marije Vnebovzete maša za pokojnim Antonom Žust v spomin prve obletnice njegove smrti.

Do konca prihodnjega leta bo najmanj 6,000,000 žensk v vojni industriji

Washington.—Paul McNutt, direktor urada za vojno delovno silo, je izjavil, da bo do konca leta 1943 do 30 odstotkov vojni industriji prevzel spol. Rekel je, da bo urad začel s kampanjo, ki priglasi več žensk za delo v vojni industriji, ker se jih bo povečalo do konca leta 1943 do 6,000,000, dočim jih je bilo zamajano lanske leto komaj 4,000,000. Pri poljedelstvu bo zaposlenih do 800,000 žensk, dočim jih je bilo lanske leto 500,000.

Oborožena sila je dozdaj pobrala enega izmed vsakih devetih delavcev iz industrije. Do konca drugega leta bo pobrala enega izmed vsakih petih, ali še več. Te bo treba nadomestiti in nadomestiti jih bodo morale ženske, je izjavil Mr. McNutt.

Novovitev pomembne drame

Clevelandski rojaki so vabljeno v nedeljo popoldne posebnostno slavnost Cankarove ustanove v Slovenskem domu na Waterloo road. Izbrana bo tridejanska drama "Ivan Jontez," ki jo igral Ivan Jontez in v kateri naslikano trpljenje našega človeka pod nacijsko peto in vojni junaški odpor proti kruti fašističnim osvobodilcem. Drama je bila vpriporjena z velikim uspehom lani v S. N. D. na 42nd Ave. Kakor tedaj, bo tudi zdaj pot igrali igralci našega društva "Ivan Cankar" in kar je porok, da bo ponovno izvedba zelo dobra. Pričetek ob 7.30 popoldne.

Trdi, da bo vojna končana v 2 letih

Washington.—Vladimir Hurstehoslovski poslanik, je povedal, ko je šel od konference pri predsedniku Rooseveltu, da bo vojna končana v 2 letih. Takrat bo češka vlada poslovala že v Pragi, je povedal.

Obisk iz Floride

Stoškovim v Wickliffe, O. je prišla iz Floride Mr. in Mrs. J. J. Jaketić in ostaneta tu do sobote. Mrs. Jaketić je mlajša hčerka Miha Jaketića. Prijatelji in znani so privedli ju obiščejo.

K molitvi

Želimo, da pridejo nocoj v Zakrajškov pogrebni dom k molitvi za pokojno Mrs. Josephine Levstek. V nedeljo se pa udeležijo pogrebnega časa obiskati.

V japonskem taborišču so bili krvavi izgredi

Manzana, Cal.—V koncentracijskem taborišču, kjer je več tisoč Japoncev, ki so jih sem naselili iz zahodnega obrežja, je v nedeljo vprizorilo revolto. Oni Japonci, ki so sovražni Ameriki, so sklicali protestno zborovanje ob priliki obletnice Pearl Harborja. Oni pa, ki so naklonjeni Ameriki, so hoteli rojake miriti. Prišlo je do pretepa in prihitelo je vojaštvo.

Druhal je štela kakih 4,000 Japoncev, ki so navalili na vojake. Ti so najprej vrgli medenje plinske bombe. Toda uporniki so začeli metati v vojake kamenje, nakar so vojaki streljali. En Japonec je bil ubit, devet pa ranjenih. Poveljnik taborišča je postavil taborišče pod obsedno stanje.

Trije fantje odidejo v službo Strica Sama

Nocoj ob 8:30 bo zelo važna seja društva Najsv. Imena fare sv. Vida. Ob tej priliki se bodo poslovili nadaljni člani, ki odidejo v četrtak k vojakom in sicer tajnik Henry Zupančič, blagajnik John Bandi in član Rudolf Klemenčič. To društvo je dalo doslej že nad 50 članov Stricu Samu. Zato naj pride vse članstvo, zlasti tudi starejši, da se poslove od fantov in posebi bo pa nekaj medsebojne zabave s kartami in okrepčili.

Pripravna božična darila

Firma A. Grdina in sinovi ima v svojih dveh prodajalnah, 6019 St. Clair Ave. in 15301 Waterloo Rd. veliko zalogo in krasno izbiro pripravnih božičnih daril. Pridite in izberite, dokler je zaloga še velika.

Glavna letna seja

Nocoj ima podružnica št. 15 SZZ glavno letno sejo v navadnih prostorih. Ob tej priliki se bo oglašil tudi Miklavž za mladino. Članice naj se udeležijo velikemu številu.

Kadar piše vojak iz Alaske

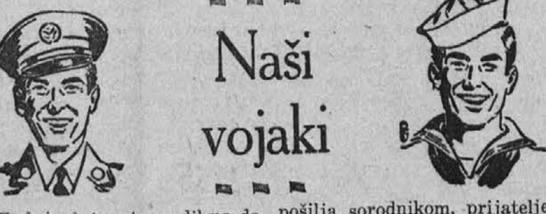
Tisti, ki imate svoje sirove ali znanee pri armadi kje v Alaski (med temi je že tudi precej slovenskih fantov), ne bodite v skrbeh, če ne dobite od njega pogosto pošte. Pismo lahko hođi vse od dveh do devetih mesecev. Pismo mora napraviti to-le pot: Prvik 100 milj potuje na parniku. Potem ga denejo na barko, ki pluje v notrajnost po reki, če ni reka zamrznjena, ali preplavljena. Potem denejo pismo na vlak, ki odide proti jugu morda enkrat na teden. Vlak prevozi 400 milj, nakar pride do pristanišča, kjer denejo pismo na parnik, da ga odpelje v Seattle, kadar je pač kakak ladja na razpolago.

Rekrutje si bodo smeli izbrati edinic

Washington.—Paul McNutt, načelnik urada za obvezno vojaško službo, je izjavil, da bo smel vsak vpoklicanec izraziti željo, pri kateri vojaški edinici bi rad služil. To je izjavil potem, ko je predsednik ustavil vsako prostovoljno vpisovanje v oboroženo silo od 18. leta naprej.

Veseli dogodki

Pri družini Mr. in Mrs. Joseph Slogar, 1152 E. 63. St. se je oglašil Miklavž in jim prinesel krepkega sinčka, ki je tehtal 9 funtov. Materino deklško ime je bilo Salomon in tako sta postala Mr. in Mrs. Salomon že devetletni stari ata in stara mama, Mati in dete se doro počutita v Glenville bolnišnici. Čestitamo!

Naši vojaki

Zadnje dni se je mudil na dopustu v Euclidu in Collinwoodu poročnik Fred Cesnik. Freddie je graduant iz Ohio State univerze in služi že dve leti pri letalcih pri katerih vozi letala na razna bojišča. Pravkar se je vrnil iz Afrike.

Korporal Frankie Primožnik iz 207. ceste v Euclidu je doma na dopustu, kjer ga prijatelji lahko obiščejo.

Za sarženta je bil promoviran Eddie Meyers iz 209. ceste v Euclidu. Čestitamo.

Iz Kalifornije se je oglašil Rudolf Krall, ki pozdravlja vse svoje prijatelje in znanee in se jim priporoča za kako kartico. Njegov naslov je: Pvt. Rudolph Krall, 38th Bombardment Sq. March Field, Riverside, Cal.

Pred kratkim je šel k vojakom Frank A. Penca, sin Mrs. Caroline Penca iz 1070 E. 66. St. Njegov naslov je: Pvt. Frank A. Penca, 99 Air Sq. Goodman Field, Fort Knox, Kentucky. Želimo mu vso srečo in zdravja.

Korporal Stanley F. Majer

"AMERIŠKA DOMOVINA"

AMERICAN HOME
SLOVENIAN DAILY NEWSPAPER

JAMES DEBEVEC, Editor

HENDERSON 0628

Cleveland, Ohio

6117 St. Clair Ave.

Published daily except Sundays and Holidays

PAROČNINA:

Za Ameriko in Kanado na leto \$6.50. Za Cleveland po pošti, celo leto \$7.50
Za Ameriko in Kanado, pol leta \$3.50. Za Cleveland po pošti, pol leta \$4.00
Za Ameriko in Kanado, četrt leta \$2.00. Za Cleveland po pošti četrt leta \$2.25
Za Cleveland in Euclid, po raznašalcih: celo leto \$6.50, pol leta \$3.50,
četrt leta \$2.00

Posamezna številka 3c

SUBSCRIPTION RATES:

United States and Canada \$6.50 per year. Cleveland by mail \$7.50 per year
U. S. and Canada \$3.50 for 6 months. Cleveland by mail \$4.00 for 6 months
U. S. and Canada \$2.00 for 3 months. Cleveland by mail \$2.25 for 3 months
Cleveland and Euclid by carrier \$6.50 per year, \$3.50 for 6 months,
\$2.00 for 3 months
Single copies 3c

Entered as second-class matter January 5th, 1909, at the Post Office at Cleveland, Ohio, under the Act of March 3d, 1879.

83 No. 287 Tue., Dec. 8, 1942

To ni naš prvi spopad z Nemčijo

Nemčija je bila odgovorna za položaj, ki je nastal v Venezueli tekom administracije predsednika Grover Clevelanda. Takrat je bila na sredni Anglija in malo je manjkalo, da se nista udarili Anglija in Amerika. Nemčija je pa lepo stala ob strani in pobožno želela, da bi se. Že takrat je Nemčija upala, da bo prišlo do prve svetovne vojne. Ako ni, to ni bila njena zasluga.

Vprašanje takratnega spora so bile meje. Leta 1814 je prepustila Holandska svoja posestva v Južni Ameriki Angliji. Leta 1941 je Nemeč Robert Schomburgh, ki je bil v službi novega posestnika, začrtal meje. Vzel je vso atlantsko obalo do Orinoca. Venezuela je zavpila in izbrisala meje. Velika Britanija se je radi tega pripravila z njo pol stoletja in leta 1887 z njo pretrgala diplomatske odnose.

Na pozornico so stopile Zed. države s svojo Monroevo doktrino. Leta 1895 so se Zed. države ponudile, da posredujejo v sporu. Anglija je ponudbo odklonila in govoriti se je začelo, da bo Anglija izkrcala čete in si prisvojila sporno ozemlje. Predsednik Cleveland je prosil kongres, naj mu dovoli imenovati posebno komisijo, ki bi posredovala. Kongres je dovolil in dal \$100,000 za stroške. Na seji v Parizu so leta 1899 poravnali zamotano zadevo in Nemčija je odšla z dolgim nosom.

Ko je admiral Dewey razbil špansko floto v zalivu Manila, je zopet Nemčija skušala diskreditirati Zed. države. Admiral Dewey je svojo nalogo izvršil in je čakal, da pehota okupira teritorij. Tedaj pa se prikaže pred vhomom v pristanišče tuja bojna mornarica. Velika Britanija, Francija in Japonska so poslale svoje ladje, da varjejo njih interese. Za to je bil dober vzrok, ker filipinski ustaši so pridobivali na moči.

Admiral Dewey je tem trem bojnim mornaricam odkazal prostor, kjer naj se zasidrajo. Tedaj so prišli pa še Nemci. Admiral von Diederichs je došel s petimi bojnimi ladjami, torej z mnogo večjim številom, kot so bili pa interesi Nemčije sorazmerno na Filipinih.

S pravo nemeško oholostjo je plul nemeški poveljnik mimo zastavne ladje admirala Deweya ter si izbral prostor za zasidranje po svoji volji, ne da bi se oziral na določbe ameriškega admirala.

Nemeški poveljnik je šel še dlje. Poslal je svoje zastopnike na obrežje, ki naj bi stopili v dogovor s premaganimi španskimi oficirji. Kaj je mislil s tem doseči, ni znano. Toda naj je že nameraval karkoli že, eno je gotovo, da je hotel oholi Nemeč zliti nekoliko olja na itak napeti položaj.

Ameriški admiral Dewey se je posvetoval z angleškim poveljnikom in mu povedal, kaj misli. Anglež se je strinjal. Von Diederichsu se je uradno povedalo, da lahko gre, odkoder je prišel. Nemeč je odplul s svojimi ladjami ter se s tem izognil gotovemu konfliktu. Mislil je, da se bo ameriški admiral tresel pred ošabnim Nemečem, pa se ni prav nič.

Vse to se je godilo v maju 1898. Nemci, kar jih je bilo ostalo na nemeških posestvih na otoku, so na ves glas pripovedovali o "rumeni nevarnosti," ki preti od strani Japoncev. Napovedovali so že takrat dan, ko se bodo Japonci dvignili in udarili v svet. V istem času so se pa Nemci že pripravljali na prvo svetovno vojno.

Drugo leto je začela pa Nemčija zopet spletkariti na otoku Samoa in prve ameriške žrtve so padle pod njih streli.

Apel na naša društva za nakup vojnega posojila

Naša nova domovina Amerika potrebuje nujno denar za vojno. Mnogo denarja potrebuje. Nekaj ga bo dobila v davkih, toda ne dovolj. Lahko bi šla in vzela denar, kot se to dogaja v ošiških deželah. Toda Zedinjene države ne marajo vzeti našega denarja s silo, tudi ga ne zahteva brez obresti, ampak prosi svoje državljane, naj ji denar za vojno posodijo in plačale bodo za to posojilo dobre obresti.

Ta mesec je naša vlada odprla kampanjo za nakup vojnega posojila. Za devet milijonov dolarjev vpraša. Za to vojno posojilo bo plačala dobre obresti. Za bonde, ki bodo izdani na kratko dobo, bo plačala 7 osmink odstotka. Za bonde na daljšo dobo bo plačal po 2 odstotka in pol.

To vojno posojilo je treba plačati v gotovini. Kdor ima kaj denarja na razpolago, je proščen, da podpise to vojno posojilo. Zlasti se apelira na naša društva, ki imajo denar, naj kupijo za vse, kar imajo razpoložljivega denarja v blagajni. To je najbolj varna in najboljša investicija. Denar ne izgubljen le, če bi prepadla naša država. To pa vemo, da se ne bo nikdar zgodilo. In če bi se, potem tudi naš denar ne bo vreden nič.

Svoji novi domovini moremo pomagati s tem, da ji posodimo denar z bondi. Le če ji pomagamo, da zmaga, bomo tudi rešili svoje premoženje. Vlada potrebuje denar za vašo lastno varnost. Pomagajmo ji, ker s tem bomo pomagali samim sebi.

Kako so barantali z našo sveto zemljo in z našimi dušami?

Piše Dr. Ivan M. Čok, predsednik Jugoslovanskega odbora iz Italije

Kakor v sedanji vojni, tako so razne vojujoče se stranke v prvi svetovni vojni proglašale svoje principe in vodilne ideje. V zadnji vojni je veljal kot eden glavnih principov: *samoodločba narodov*, ki so ga skozila vsa dolga leta vojne proglašale zavezniške države Francija, Anglija, Rusija, Amerika in ostale. Poseben pomen in povdarek je dobil ta princip, ko ga je predsednik Severno-Ameriških Združenih Držav Woodrow Wilson sprejel kot eno od temeljnih zahtev in svojih znamenitih "14 točkah."

Tudi v teku sedanje vojne se postavljajo principi. Glavni so sestavljani v takozvanem "Atlantskem čarterju," ki sta ga proglasila predsednik F. R. Roosevelt in britanski premier W. Churchill. Pristopili pa so tej izjavi tudi ostali zavezniški. In ker je v tej izjavi zopet sprejet tudi ta princip, je postal ponovno eden od temeljev sedanje borbe za pravico in slobodo, eno glavnih upanj potlačenih narodov.

Mi, ki smo za časa prve svetovne vojne še živeli pod starim režimom v starem kraju, smo se silno navduševali ob raznih prilikah, ko so bili ti principi objavljeni in z veliko reklamo proglašeni. Posebno veliko navdušenje je zavladalo v malem slovenskem narodu, ko je predsednik velike in mogočne Amerike oznanil pravico in voljo naroda kot podlago novega sveta. V najmanjši gorski koči se je širno Slovenije izgovarjalo ime Wilsona z občutkom največjega občudovanja in globoke hvaležnosti.

Nihče tudi ne sme dvomiti o najboljših namelih, ki jih je ta velik mož imel.

Vendar želim v naslednjem podati dokaz, da je princip eno, nekaj čisto drugega pa njegovo uveljavljanje v praktičnem življenju. Teorija je pač eno, življenje pa nekaj drugega. Princip (t. j. teorija) bo imel za nas po tej vojni le toliko veljave, v kolikor bo pravično in dosledno izpeljan in praktično uveljavljen povsod tam, kjer Slovenci to opravilno zahtevamo, predvsem v Primorju, pa na Koroskem in tja proti panonski planjavi. Po zadnji vojni to, kakor dobro vemo, na žalost, ni bil slučaj. Kako pa je do tega prišlo? — Res je sicer, da so Italijani imeli svoj londonski pakt od 26. 4. 1915 v žepu, s katerim so jim bile zasigurane za slučaj magovite vojne naše primorske in druge pokrajine. Toda zavezniški, predvsem Angleži in Francozi, so seveda znali za to pogodbo in so znali tudi, da je vsebina te pogodbe v odprtem nasprotju s principom samoodločbe narodov. Se več, na podlagi raznih "spominov," ki so jih po vojni napisali vdeleženci pri sklepanju londonskega pakta, in iz v teh spominih objavljenih dokumentov izhaja jasno, da se je ta konflikt med principom samoodločbe narodov in italijanskih zahtev pojavil že za časa pregovora pred 26. 4. 1915 in da je ravno ta konflikt bil razlog, da zavezniški, posebno Rusija, pa tudi Anglija, niso dolgo hoteli pristati na italijanske zahteve. Končno je odločila — težka vojna situacija, ki je tako vplivala na Zavezničke da pravijo, da je bilo posebno hudo od strani Francije, da so Italiji popustili v njenih nepravilnih zahtevah samo da so jo pridobili kot zaveznico v borbi.

Pa naj že bo kakorkoli, v vsakem slučaju moremo danes na podlagi historičnih dokazov tr-

dit, da so velesile v teku prve vojne proglašale kot temelje vojne ideologije in vojnih ciljev principe, kateri so bili v odkriti nasprotju z obvezami, katere so v teku iste vojne prevzeli. Gotovo ni gol slučaj, da so od tega nasprotja med principom in prevzeto obvezo vsi korist imele le zavezniške velesile, škoda pa — mi (v kolikor je v aktu objubljen Italiji Primorska). Ali, z drugimi besedami, zavezniški so nekaj kupili — z našim denarjem.

Ampak to še ni vse. Ko je bila namreč vojna končana, je nastopilo vprašanje, če je londonski pakt sploh še veljaven. Zavezniški so namreč vsprejeli še en drugi princip, da so protivni tajni diplomaciji in podzemjskim intrigam, s čemur so seveda bili obsojeni vsi tajni pakti, ki so bili sklenjeni brez ozira na narode, med samimi vladami. Tak je bil ravno slučaj z londonskim paktom. Toda Angleži in Francozi so na Mirovni Konferenci pozabili na ta princip — vsaj kar se londonskega pakta tiče — in so njih državnik, posebno Clemenceau in Lloyd George, venomer izjavljali, da se sicer zavedajo nepravilnosti londonskega pakta, toda na njem je podpis njihovih držav in oni ga morajo spoštovati.

Važno pa je bilo to, da Wilson ni bil vezan na ta pakt in ga res tudi na Mirovni Konferenci ni hotel priznavati. To je bilo tem bolj važno, ker je Wilson, vsaj v začetku, bil najmočnejši faktor na konferenci. Njegove poštene namene tudi javno povdarjenega stališča, naj se meje med nami in Lahi odredijo po "clearly recognizable ethnographical lines." Toda vsi ti njegovi nameni, vse to njegovo delovanje je bilo le profesorsko — teoretično korektno in pravilno. Pri praktični aplikaciji teh svojih vodilnih idej pa ni bil dosleden. Krivi so temu bili razni faktorji: predvsem njegovo nepoznavanje Evrope in evropskih razmer, zlasti seveda še spornega vprašanja na terenu. Lahko je gledati iz Amerike Evropo in jo tukaj teoretično urejevati, nekaj čisto drugega pa je na terenu in v praksi jo uređiti tako da bo prav. — Eden faktorjev, ki so sodelovali pri nepravilni aplikaciji Wilsonovih principov in njegovega teoretično objektivnega stališča, je bila nedovoljno poznavanje Evrope in spornih vprašanj od strani njegovih pomagačev, ekspertov in svetovalcev. Velik del odgovornosti za razne pomamljivosti in nepravilnosti versajskega miru in ostalih mirovnih pogodb imajo brezdvomno razni "eksperti." Eden posebno važnih faktorjev pa so bile seveda neizgovilne intrige in druga slična sredstva, (na pr. lažnjiva propaganda), ki so imela "posvetiti namen."

Najjasnejši dokaz gornjim trditvam je memorandum od 9.

decembra 1919. l., ki so ga v Parizu predložili italijanski delegaciji zastopniki Francije, U. S. A. in Vel. Britanije, Clemenceau, Frank Polk, Eyre Crowe. V uvodu tega memoranduma Zavezniški povdarjajo, da se hočejo "še enkrat potruditi, da najdejo rešitev, ki bi združila izpolnitev vpravičenih italijanskih zahtev in aspiracij s pravičnimi zahtevami sosednih držav, kakor tudi z najvišimi interesi svetovnega miru." Nato se v tej noti trdi dobesedno — čudite se in strmite —: "Glede Istre je privolil predsednik Wilson od začetka k taki meji, ki gre od reke Raše do Karavank, ki v veliki meri prekorači PRIZNANO ETNIČNO MEJO med Italijo in Jugoslavijo in po kateri bi se Italiji inkorporiralo več kot 300,000 Jugoslovancev. Smatralo se je, da opravičuje geografska lega Italije kakor tudi njene gospodarske zahteve TO RESNO KRŠITEV ETNIČNEGA PRINCIPA. Predsednik Wilson je šel v svoji skrbi, da bi dal popolno veljavo tem važnim razlogom, še dalje, s tem, da je privolil, da se pomakne meja še bolj proti vzohodu, tako da dobi Italija še labinski okraj, akoravno bi se s tem še pomnožilo število inkorporiranih Jugoslovancev!"

Tako govori ta dokument. Ali ni naravnost neverjetno?! Iste velesile — Francija in Vel. Britanija — ki so glasno in jasno vsak dan celemu svetu proglašale kot najsvetejšo načelo: spoštovanje volje naroda, so naenkrat v tajnem memorandumu, in seveda brez ozira na narodno voljo, velikodušno ponujali Italiji 300,000 Jugoslovancev. In isti Wilson, ki je javno in slovesno priznaval kot edino pravično mejo med Slovenci in Italijani "jasno razvidne etnične meje," naenkrat priznava, da njegova ponudba "v veliki meri prekorači priznano etnično mejo." Navedeni razlog, češ, da geografska lega Italije opravičuje to resno kršitev etničnega principa, je tako neresen, da se more človek čuditi, kako je mogel biti naveden v uradnem spisu, kateri nosi taka važna tri imena. Zakaj le mora geografska lega Italije kršiti etnični princip, je popolnoma nerazumljivo. Dosti je pogledati na geografsko karto, da se vsak lahko prepriča, kako je ta razlog čisto izvit iz trte. Ravno to je jasno tudi za drugi razlog: gospodarske zahteve Italije. Če bi to bilo res, potem bi te pokrajine v prošlosti kdaj pripadale Italiji. Pa niso nikdar, če se izvzame kratka in nevažna doba, ko je bila tu rimska "decima regio." Nasprotno je res, da ti kraji gospodarsko spadajo k svojemu ozadju, ne pa k Italiji. Geografski položaj in gospodarske zahteve so, kakor se vidi iz teksta, le tako navedeni, da je sploh naveden neki razlog za očitno kršitev principa. Pa tudi, ako bi ta dva razloga držala, je vprašanje, ali tudi v tem slučaju narod nima sploh besede? Ako je temu tako, in ako o usodi narodov lahko odločajo drugi brez ozira na njih, zakaj se sploh postavlja princip samoodločbe naroda?

Bolj jasnega in eklatantnega dokaza razlike med teorijo in praksom menda ni še dala zgodovina. Isti Wilson slovesno proglašal svetost in nedotakljivost etnične meje in isti Wilson v uradnem dokumentu sam nedolžno priznava da resno krši etnični princip in določa mejo, ki v veliki meri prekorači PRIZNANO etnično mejo. In Wilsonu sta sekundirala Clemenceau in Lloyd George.

Ta pouk iz prošlosti moramo zelo vzeti k srcu. Sedanja vojna pokazuje neverjetno mnogo analogij s prvo svetovno vojno. Dve stvari se sicer še nista dogodile: v prvi vojni so Italijani — zvesti svojim tradicijam — izdali svoje dotedanje zavezničke

Nemčijo in Avstrijo na podlagi pritiska in obljub zaveznikov. V tej vojni še niso izdali, ali pritisk zaveznikov so nam dovolj jasno izdali g. Attorney general Biddle in drugi. V prvi vojni pa so Italijani izdali šele potem ko jim je bilo v naprej objubljeno plačilo v obliki fondonskega pakta. Ne bomo dosti zgrešili če smo prepričani, da Italijani tudi sedaj pričakujejo predhodno obljubo ali celo obvezo plačila.

Zaključek do katerega moramo na podlagi vsega tega priti je, da se moramo v borbi za svoje pravice zanesti samo na sebe. Kar si bomo priborili, to bomo imeli.

HRVAŠKI ODPOR

Znani angleški časopis "Free Europe," ki izhaja v Londonu, prinaša v zvezi s temi poročili iz Hrvaške naslednja razmotrivanja o splošnem odporu Hrvatov. Članek je napisal jugoslovanski časnikar, g. Mato Vučić.

Ko je osišeč zasedlo jugoslovansko ozemlje, je bil položaj za hrvaški narod silno dramatičen, ker sta se dve imperijalistični sili, Madžarska in Italija, polakomnili njegove zemlje. Italijani so si vzeli levji delež, večji del Dalmacije, vse dalmatinske otoke, reški okraj in velik del severne hrvaške obale. Ostalo dalmatinsko obalo, katero so nominalno prepustili hrvaški državi, pa so vojaško zasedli.

Madžarska pa je anektirala dvojico jugoslovanskih oblasti, med njimi tudi Medmurje, katerega prebivalstvo je izključno hrvaško.

Nemci pa so se namestili v Zagrebu, hrvaški prestolnici, in se tam vedejo, ko da so gospodarji vsega ozemlja. Ante Pavelić in njegovi ustaši so njihovi hlapi, katerim so obljubili, da bodo po vojni "osvobodili" italijanskega vmešavanja hrvaške okraje na Jadranu.

Mussolini seveda ne zaupa Hitlerju in si je izmislil takozvani "talijanski življenjski prostor," da bi se zavaroval proti nemeškemu zaokroževanju in prodiranju. V italijanski življenjski prostor naj bi vstopile naslednje sile: povečana Madžarska, Hrvaška, Črna gora, Albanija in Grška, ki bi bile vse podrejene vodstvu iz Rima. Na žalost pa Rim svojim hlapecem ne more nuditi nobene odškodnine, ker je preveč slaboten in siromaker, da bi svoje partnerje nagradil.

Hrvaški kmetje ta položaj dobro razumejo. Oni vedo, da je njihov resnični in največji sovražnik Nemčija in da bi njena zmaga napravila konec tako hrvaški, kakor jugoslovanski svobodi.

Jasno jim je, da je Italija kljub vsem visokoletečim rimskim načrtom le drugorzredna, Nemčiji podrejena in pokorna sila.

Ne dvomijo o tem, da bo Pavelić hrvaškemu narodu le v pogubo, ker ga bo Mussolini prodal Hitlerju, kadarkoli bo Hitler odločil, da je prišel čas, da očisti Zagreb italijanskega vpliva. Vrhu vsega tega pa so Hrvati že od nekdanjega sovražnika tako Italijanom, kakor Nemečem, a Pavelić je vsekakor v službi enega teh dveh osvoviteljev.

Glavni vzrok, da se hrvaški narod upira svojim tlačiteljem in izdajalcu Paveliću, pa je njegova vdanost idejam demokracije, izhajajoča iz njegovega političnega razvoja in njegove narodovinske tradicije.

Vodja hrvaškega naroda je dr. Vladko Maček, ki je leta 1928 postal predsednik Hrvaške Kmetičke Stranke kot naslednik pokojnega Stjepana Radića.

Nemečem je bilo to soveda znano. Zato so takoj po zasedbi hrvaške napeli vse svoje sile, da pridobijo dr. Mačeka za sebe in "sodelovanje." Dr. Maček pa je vse te ponudbe odbil, kakor so ga Nemci internirali. Zdal se mu nahaja v Kupincu pod najstrogim nadzorstvom ustaške policije. Svobodno kretanje mu je prepovedano — kar je simbolni položaj vsega hrvaškega naroda. Članek razlaga nadalje, da je dobivala Hrvaška Kmetička Stranka, odkar obstoja jugoslovanska država pri vseh volitvah od 80 do 90 odstotkov hrvaških glasov. Hrvaški narod je smatral dr. Mačeka za svojega zakonitega predstavnika. V tem svojstvu je dr. Maček vstopil meseca avgusta 1939. l. v jugoslovansko vlado.

Vse vesti, ki prihajajo iz hrvaške v London, potrjujejo, da dr. Maček še nikdar ni bil toliko priljubljen kakor zdaj in da soveravno razpoloženje naprednih silam osišeča v hrvaškem narodu neprestano narašča. Priključitev primorskih predelov k Italiji pa je pognala hrvaški narod v pasivnega odpora v odločni upor.

Upoštevati je treba, da je bilo slo onih 15,000 ustrešev, ki izvršujejo ukaze zasedbenih oblastev iz izvrzkov hrvaškega naroda in najnižjih kriminalnih značajev. Članek povdarja, da si Pavelić nikdar ne upa na ulico, ker vidi da bi ga kmalu zadela masovna na krogla ali bomba. Vsi slovenski naroda, brez razlike, se upirajo tujevi oblasti. Kmetje zmagajo žetev in prostovoljno zbirajo suheje pridelek. Hrvaški delavci, katere so s silo odgnali iz Reke, pa neprestano stavkajo tako da so jih Nemci že mnogo poslali nazaj v domovino, da se izognili škandalu. Konec meseca julija se je vrnilo domov preko 4,500 hrvaških delavcev.

Z orožjem v roki se upira hrvaški narod predvsem v italijanskih krajih, ki so zasedeni od nemških vojsk. Neprestani spopadi med italijansko vojsko in oddelki hrvaških moljubov se dogajajo v bližini Reke, v oblasti Velike in Male Kapele, v Delnici, Glini in Velebitu. Boji se vrše tudi v Dalmaciji, na planini Mosor, kjer Patrioti često prekinjejo železniški promet na progi Zagreb-Reka in Zagreb-Split. Stvari hrvaških gerilcev cenijo na petro blizu 60,000, a število mrtvih na 40,000, bodisi da so poginili v bojih, bodisi si v koncentracijskih taboriščih. Naraščajoči odpor Hrvatov dela italijanske vojske velike pregrevanje. Začela se uporabljati zločinske represalije po nemeškem vzorcu.

Nedavno je italijanska vojska s topovi uničila 8 hrvaških mest, v bližini Reke. Večji del pred (Dalje na 3 strani)

G-NASHING
the
AXIS
by
ORDEN NASH

Buy your stamps a dime at a time,
Or a quarter, or even a dollar,
Whichever you do won't hurt this rhyme,
Hitler's the one who'll holler.

BUY WAR BONDS AND STAMPS
U. S. Treasury Department.

Če verjameš a' pa...

V Salt Lake City so mestni komisarji najeli eksperte, ki proučijo, kako bi se znižali stni stroški. Izvedenci so priporočali, naj se opusti mestnih komisarjev.

DEKLETA IN ŽENE!
Ne odlašajte! Naročite si fin FUR COAT ali "STERLING" suktnjo za bodočo zimo na WILL-CALL in to direktno iz tovarne SE-DAJ, dokler dobite še dobro blago po nizkih cenah. Za dobro blago in pošteno postrožen se vam priporočam.

BENNO B. LEUSTIG
ENdicut 3426 1034 ADDISON RD. ENdicut 6306

ZAKLAD V SREBRNEM JEZERU

Firehand, Old Shatterhand in Winnetou so jezдили na čete. Prvi je zelo pozoroval stene. Na nekem sta štrlela v nebo dva stebra, ozka razpoka med njima in se na razpoki je Old Firehand dolgo ogledoval pa...

...je menda bilo, da je prišel v canon, ko je našel srebrno žilo. Vsaj mi tako —. Morebiti motim.

...hiti je mislil, pa Apač okrenil konja v razpoko...

...bratje naj jezdi za Tule se začne bližnjica, bo znatno skrajšala pot. Tudi ni tako napor...

...se je na pravem mestu...

...prideš na rob plošče, stena velika kotlina, ki jo strome stene. In iz tistih se pride po vijugavi navzgor v široko, lepo Srebrnega jezera.

...Nič ni najti, ne vode, ne živali. Noben nobena mravlja ne leži na tistih golih stenah.

...vendar je nekaj najti, mnogo, mnogo dragoceno voda in trava!

...srebrno žilo, ki si jo v prav radi tiste kotline prijezdil v tole divjino. Pravi poti smo! Krenimo naprej!

...so zavili po razpoki, ni dostora za dva jezdeca. Po nekaj metrih pa so se razmaknile in pred njimi se dvigala mogočna, skalna stena. Bilo je, so prilezli po lestvi do zleba pa gledajo po navzgor. Le da so po skalno ploščo na desni in odajale napipne stene, navzgor vse bolj odstopajni rob skalne "strehe" ostro očrtaval od temne neba.

...tisti stehi so jezдили. K bila prestrma in konji posebnih težav zmagali zelo uro so jezдили, da so do roba. Milje daleč razprostirala pred njimi planota proti zapadu, medu pa je zijač globok tisti, ki je o njem pravil Firehand. Iz kotla se je po skalni planoti, vsaj se je tako od zgoraj, črta proti jugu. Ožina ki se je po njej prišlo k temu jezeru.

...tisti so se v globočino. je bil tako močen, da so razjahati, mestoma je celo nevarna. Seveda rali tudi ujetniki razjane so jim sprostiti. niso mogli uiti in ko so na dno, so jih spet pri na konje.

...Firehand bi bil rad povarišem svojo najdbo, ni niso smeli zvedeti za to so jih spravili v ožini sto korakov daleč, ne-terjev so jim postavili zo. Drugi pa so ostali v Vest, da so na najdišču rude, jih je vse zelo...

...je imel skoraj poldru- meter v premeru. Dno je obrušen gramoz, po- globokim peskom. In-

HRVAŠKI ODPOR

(Nadaljevanje z 2 strani)
valstva je poginil. Laško letalstvo je uničilo desetorico vasi v dalmatinskih planinah, kamor laški vojaki nočejo, ker vedo kaj bi jih tam čakalo.

Pred krakim je bil italijanski prefekt v Zadru ubit, nakar je Bastianini, namestnik vlade v anektirani Dalmaciji izjavil, da bo Hrvaška izgubila svojo neodvisnost, ako se bodo nevhvaležni Hrvati še nadalje upirali "zvizišenemu pokroviteljstvu Rima."

Hrvaški narod dobro ve, da bi bil on prva žrtev italijanskih imperijalističnih načrtov in se predvsem upira napadalcu, da bi se rešil te grožnje in zaščitil svoj obstanek. On tudi dobro ve, da je njegova svoboda nerazdružljivo povezana s svobodo srbskega in slovenskega naroda. Hrvati vedo, da bodo njihovi življenjski interesi zajamčeni v federativni demokratični Jugoslaviji v Evropi, osvobojeni nacističnega jarma.

Odločnost Slovencev v domovini

"Pobratim" — eden izmed tainih in ilegalnih časopisov v Sloveniji piše v svoji številki z dne 1. junija naslednje:

"... Odločno odklanjamo vsak poskus megljenih samoodločb, nimamo ne časa ne volje, da bi se šele odločevali, reševali..."

"Nismo pozabili kam nas je privedel koroški plebiscit, zavedamo se, da nam je le Maister rešil Maribor in Švabič Notranjsko! Povračila ne bomo prosili za zeleno mizo. Naše represalije bodo — naša zemlja! Naše represalije ne bodo začasne — temveč bodo za vekomaj!"

V očiščenem ozemlju ne priznavamo več nikakih manjših. Kolonizirali ga bomo z domačimi podarstvom pasivnih krajev. Poklicali bomo pod domači krov našo veliko izseljensko družino in

ji omogočili dostojno življenje na rodni grudi!"

Časopis "Slovenska Zaveza" z dne 20. junija t. l. poroča med drugim:

Po zanesljivih vesteh iz Srbije je bil vojni minister general Draža Mihajlović v maju osebno v Bolgariji, kamor so ga povabili bolgarski četniki. Na tajnem sestanku se je z njimi dogovoril in uredil vprašanje skupne borbe in enotnega vodstva. Dosežen je bil popolen sporazum. S tem je položena srečna osnova za bodoče odnose med Bolgari in Jugoslovani.

(Časopis "Slovenska Zaveza" je glasilo organizacije Slovenske Zaveze, v kateri so združene vse slovenske politične stranke. Časopis izhaja tajno nekje v Sloveniji.) J. I. C.

PRIPOVEDKA

(Po narodnih molitvah spisal Fr. Ks. Meško.)

Tomaža je postalo sram. A to je trajalo le kratek čas. Kmalu se je začel jeziti, kako da ga more žena pustiti tako samega.

"Ali si naj sam kuham zajutrek? Ali pa naj ostanem lačen? Ha? — Na-ak!"

In sklenil je, da krene zopet v gostilno, da se tam nekoliko ozdravi. In da bi si še bolj potolažil vest, je govoril sam sebi:

"Jesti vendar moram. Lačen ne morem delati!"

A ker dosedaj ni bil v krmi navaden gost, se je vendar nekoliko sramoval, takoj spet itja in začeti piti. In prejšnji večer so ga videli pijanega!

In tako je iskal neko pretvezo, da lahko gre brezskrbno tja. In to bi naj bili šolni, ki je je sešil krčmarici in ki so se že nekaj dni sušili na podstre-

šju.

Zleze torej na podstrešje. A kako se začudi, ko krčmaricih šolnov nikjer ni!

"Morda pa so kje spodaj!"

Preiskal in prestikal je vse kote, preobrnil vse pohištvo — a šolnov ni bilo. Slednjič ga je popadla silna jeza. In začel je kaj grdo preklinjati — česar v prejšnjem času ne bi storil, če bi mu ukradli tudi vso zalogo usnja in čevljev.

"Kam so izginili? Še večeraj sem jih videl tu zgoraj visiti."

Že nekaj časa je rentalil po sobi in okoli kočice, ko se vrne žena. Takoj se obregne ob njo.

"Pa si nemara ti kam spravila krčmaricih šolne."

"Oh, Tomaž, ali sem že kdaj spravila na skrivnem strani?"

Čevljar na to ni mogel nič odgovoriti. Zato je le nekaj mrmlal...

"Kje pa je Ivan?"

"Kako naj jaz vem, kje je. Saj nisem bila doma!"

"Nemara jih je ta vzmaknil."

"Ne verujem!"

"Česa ne veruješ? Vidva tako ali tako vedno vozita skupaj —! A varujta se me! — Šolne pa mi kmalu spravita, sicer —"

In gornjaje je odšel v — gostilno.

A šolnov je Tomaž čakal zaman in istotako Ivana.

Ni ga bilo več nikoder. Kakor bi se v zemljo vdrl In tudi šolnov ni bilo...

"Ta potepuh jih je ukrall! In potem jo je pobrisal. O, da sem bil tako nespameten ter se takega ni vredneža vzel pod streho. Že pri prvem sestanku sem mu čital na obrazu, da ni kaj prida. A stara se je mešala vmes — in kjer je baba s svojim jezikom poleg, tam je vedno zlo in nesreča! ... O ti preklicano seme tatinsko, da ga že davno nisem spodil izpod strehe!"

Kakor Tomaž in Neža so se tudi ljudje čudili, kam in zakaj da je čevljarjev pomočnik tako hipoma izginil. A še bolj so se čudili temu, da je mojster Tomaž posedal po gostilnah in pl

in vpil in preklinjal. ...

*
vselila novih, s svojimi zlobnimi nasveti prisluzenih šolnov.

Kake trikrat, štirikrat je je nosila, in že jo je usoda zgrabila s svojo neusmiljeno roko. In ta njena nesrečna usoda je bil ravno čevljar Tomaž.

Ta se je vračal neke nedelje od popoldanske službe božje. A vračal se je precej pozno: drugi ljudje so že davno odšli. No, on je pri cerkvi po svoji novi navadi malo obsedel v gostilni, da "se malo okrepča za teden," kakor je rekel. A pokrepčal se je nekako čudno, ker korak njegov je bil dokaj negotov.

Med potjo dohitel Uršo. Ta je krevsala prav počasi svojo pot. Najbrže se je tudi kje s kako staro znanko "malo porazgovorila" — to se pravi po naše: ljudi sta obirali. In tako se je malo zakasnila.

Ko Tomaž tako stopa nekaj korakov za njo, zapazi hipoma, da ima Urša popolnoma nove šolne — tako lepo na škripec, kakor kako dekle ali kaka mlada gospodinja.

"Hm, presneto čudno, odkod jih le ima? Jaz ji nisem sešil novih že kakih pet let, če že le ni več od tega."

In ko jih s sicer nekoliko kalnimi očmi natančneje ogleduje, vidi da, to niso nobeni drugi šolni, kakor krčmaricih.

"He — Urša — kje pa si dobila te nove šolne?"

Starka se je malo ustrašila. A hitro je spet zbrala svoj pogum in odgovorila s hreščecim glasom:

"Kaj ti mar, ukradla jih gotovo nisem!"

"Kdo ve! A povej, kje si jih dobila?"

"Saj sem že rekla."

"Povej, sicer te opilim, da —"

"No, Ivan mi jih jedal."

"Ivan? Zakaj?"

"Tebi nič mari."

"Kaj, ti stara čarovnica — kako se ti zarezali! — Šolni so moji! Ivan mi jih je ukradel."

"Kaj morem jaz zato."

"Kdo ve, če ga ti nisi nahujskala in zapeljala, da mi jih ukrade!"

"O ti preklicani dedec, ti!"

(Dalje prihodnjiti.)

MALI OGLASI

Dvorana na razpolago
Knausova dvorana je na razpolago za partije, bankete, seje in poroke. Zmerne cene. Telefonirajte Henderson 6071. (Dec. 8, 10, 12.)

Sobo išče

Moški bi rad dobil sobo med St. Clair Ave. in Wade Park Ave. od 65. do 79. St. Soba naj ima poseben vhod. Kdor ima kaj pripravnega, naj pusti naslov v uradu tega lista. (288)

Lepa prilika

Naprodaj je hiša za 2 družini. Zglasite se na 5408 Homer Ave. (289)

TRINERJEVO GRENKO VINO ZA VOJNE DNEVE

Vojne novice so danes jako zadovoljive, toda če jih poslušate ves dan, ste vznemirjeni in vaš spanec je nemiren. Trinerjevo Grenko Vino z vitaminom B-1 je jako dobro za dobro spanje. Dobite ga v vsaki lekarni. Rabite ga kot navedeno na steklenici. Trinerjevo Grenko Vino uživa polno zaupanje tisočev družin že pet in petdeset let. Ta zanesljiva želodčna preparacija in lahno odvajalno sredstvo je sedaj boljše kot kdaj, ker nova primes, vitamin B-1 izboljša tek in prebavo. Trinerjevo Grenko Vino je dobilo zlate medalje na več svetovnih razstavah tukaj in v Evropi, toda mi samo pravimo: Prepričajte se sami! Vprašajte svojega lekarnarja za izboljšano Trinerjevo Grenko Vino z vitaminom B-1.

Ako iščete

dobrega popraviljalca za vaše čevlje, pridite k nam. Vedno prvovrstno delo. Popravljamo stare čevlje ter imamo polno zalogo finih, novih moških čevljev. Cene zmerne.

FRANK MARZLIKAR
16131 St. Clair Ave.
(Tues. x)

Oblak Furniture Co.
TRGOVINA S POHIŠTVOM
Pohištvo in vse potrebščine za dom
6612 ST. CLAIR AVE.
HENDERSON 2978

U blag spomin

druge obletnice smrti
naše predrage soproge in
ljube mamice

MARGARET STANONIK
ki je za vedno zatisnila svoje mile oči dne 8. dec., 1940
Tučna so naša srca, ker izgubili smo Tebe,
Spomin Tvoj pa še vedno živi med nami!

Žalujoci ostali
Soprog in otroci

Priglasite vojake za božično številko

Ime in priimek
Služi pri: U. S. Army Navy Marines
Coast Guard Air Corps Merchant Marine.....
Ime in priimek dekleta
Služi kot: Nurse WAAC WAVE
Ime in naslov staršev ali sorodnikov

OPOMBA: Pišite imena razločno. Ni treba pisati vsega vojakovega naslova, ker se njih naslovi vedno spreminjajo. Zaznamujte samo vojaško enico, pri kateri služi, s tem, da napišete v določeni vrsti besedo "da," ali pa samo črkajte z navadno navpično črto.

Izrežite ta kupon in ga pošljite takoj ali najkasneje do 10. decembra na: Ameriška Domovina, 6117 St. Clair Ave., Cleveland, O.

Voda za vojake. — V puščavi Severne Afrike, kjer je sedaj naše vojaštvo, je veliko pomanjkanje pitne vode in zato jo morajo za vojaštvo dovažati z ladjami. Na sliki vidimo eno takih ladij, ki je pripeljala tisoče sodov sveže pitne vode.

Gornja slika nam predstavlja ameriške vojake, ki so dospeli v Afriko. Slika je bila posneta na afriški obali v bližini Orana v Alžiriji.

(Dalje prihodnjiti.)

Kdor si hoče kupiti avto v Britski Guineji, mora imeti posebno državno dovoljenje.

JUNAKINJA IZ ŠTAJRA

PREVEL DR. JOS. JERSE

Take in enake, temne misli so se predle opatu Helerju po glavi, Pater Karel je zrl nepremično v njegov postarani, vslec skrbi razorani obraz ter mu je rekel sočutno: "Prečastiti, treba je, da skrbite tudi za svoj zdravje. Kar ste storili, je bilo preveč, je čez Vaše moči."

Opat je zaklical: "Preveč? Ne: premalo!" Prijel se je za prsi, s silo zakasljaj, potem pa nadaljeval: "Res, ukazal sem, da se je po vseh naših farah šest nedelj zaporedoma izpostavilo Najsvetejše v češčenju in prošnjo za srečno izvolitev, pa — Bog bodi milostiv meni ubogemu grešniku — zlata kupa Hendelnova je imela več moči in je zanj več opravila, kakor so dosegle vse naše požnosti. . . In pridige, ki smo jih imeli v Garstenu in Štajru, kaj so dosegle? Nasproti lepo zveneči godbi Hendelnovih ceklinov so se glasile kakor uboga lajna. Samo eden dobro pridiguje: Albert, da, samo ta! S kakšnimi težavami smo ga dobili iz Lambaha. . . Albert govori lepo, izborno. . . Od njegovih roženskih pridig v farni cerkvi sem mnogo pričakoval. Albert je tudi sedaj še moje upanje. Si slišal zadnjo nedeljo njegovo pridigo? Jeruzalem, Jeruzalem!"

Opatu se je zasvetilo trudno oko in roka, ki je držala palico, se je nategnila.

"Če gre tudi vse po vodi, to mi je pa le v tolažbo, da je Albert s svojimi pridigami vzel Hendelnu vse glasove na Olski gori; to je tudi nekaj."

Prior se je hitro ozrl na opata, oblak mu je splaval na čelo ustnice, ki jih je okrožala redka brada, so se zategnile.

"Da, Albert je dober pridigar. Sicer pravi Vidospersgar, da pripisuje pater Šererja."

"To ni res," je osorno odvrnil opat. "Vidospersgar je nevoščljivce, sramota zanj!"

"Morda," je previdno odgovoril prior. "Naj ima Albert, četudi je tujec, to slavo, da je prvi pridigar v Štajru, čeprav so bili že pridigarji v Štajru, preden je on sem prišel. . . Pa nekaj je, kar je bolj resno, kakor to, da se lišpa s Šerejevim perjem, namreč to — tudi drugi so tega mnenja: Albert ni s svojimi pridigami škodoval Hendelnu, marveč mu je koristil."

"Kako?" se hudeje opat. "Kakšne neumnosti blebetaš? Da, to je Vidospersgar. Prestavil ga bom ven na deželo!"

"To ni Vidospersgar, moj oče v Kristu in moj gospod! Gospod Fabij iz Getvaiga je to misel sprožil. Rekel je, da bi za ves svet ne hotel imeti v samostanu takega kričača, ki onečašuje leco z zmerjanjem, in psuje, namesto da bi dokazoval. Pojasnil je tudi škodo, ki jo Albert napravlja s svojim zmerjanjem, s prav mično basnijo."

Opat je mrmral: "S kakšno basnijo, ne razumem te."

"Fabij je," pravi prior in se skrivaj smehljaj, "povedal staro pripovedko."

"Koza je rekla kozici: Ne odpri vrat tigru, morilecu, ki je strašna, ostudna zver. Iz oči in ust mu plapolja ogenj, zobje se mu cede krvi. — Prišel je tigar in potrkal. Tako lepa velika mačka je, oči se ji svetijo kakor smaragd. Kozica si misli: Ti nisi tigar, ne cedi se ti kri iz žrela, ne plapolja ti ogenj iz oči. . . Odpre. . . in tigar jo požre."

Prav tako dela Albert. Ka-

dar govori o Hendelnu in o protestantih, slika hudiča na tleno. Ljudje ga slišijo, pa si nisljo: To ni Hendel, ki ga nam slika, tak pa Hendel ni; Hendel ni hudoben, dober človek je, bistroumen in velikodušen. Potem gre do volijo Hendelna. Kdor hoče preveč dokazati, ničesar ne dokaže."

Opat je nejevoljno poslušal priorja ter se je oziral po Železni cesti, odkoder je prihajalo na uho drdranje voza, četudi voza še ni bilo videti. Potem pravi:

"Če Fabij tako govori, potem je prijatelj Hendelnov, ali pa je Albertu nevoščljiv kakor Vidospersgar. Albert naj govori krotko in ponižno, med naj se mu cedi iz ust. . . Tako dela Fabij; zato ga Hendel hvali kot pametnega, velikodušnega gospoda. . . Takih pridig smo v Štajru že imeli. . . pa kaj smo dosegli z njimi. Zelje se ni redilo ob njih. Bil sem mlad, sedaj sem star. Tudi mene je bilo nekdanj strah, zmerjati z lece. Sedaj pa kot izkušen mož rečem: Ni krepost, če se zmota potrpežljivo prenaša in največji greh na leci je h grehu molčati."

Prior se je obrnil proč ter je glasno listal v svojem brevirju. Tudi on je krotak pridigar, ki se mu ne redi zelje.

Opat ga je pogledal in molčal, nato pa je izpremenil glas in nadaljeval s pohlevnim, skrbipolnim glasom: "Karel, moj sin! Prosim te, če že Vidospersgar tako nekrščansko in zoprot govori o Albertu, naj vsaj tebe ne preslepi hudič! Napravi veselje svojemu staremu očetu in potrpi z Albertom, v katerem je božja moč in božja luč. Tudi Krist je bil tujec. Otroci, ne žalite me z nevoščljivostjo, saj ne bo dolgo, ko mi boste zapeli: Libera!"

Karel je mrmral: "Duhovni oče v Gospodu, še enkrat rečem: To ni nevoščljivost. Albert naj postane v božjem imenu prior namesto mene, vse dobro mu privoščim. Toda dvomim, da bo koristil katoliški stvari v Štajru. Drugače nimam ničesar zoper njega."

"Ničesar; no, tako, potem je dobro," je prikimal opat. "Pa glej!" je nakrat jezno vzkliknil ter je kazal z roko, s katero je visela vela koža kakor goba, tje čez reko proti jugu:

"Zopet prihaja prokleti voz Hendelna, skopuha. . . Pa že zopet vozi železo, čelade, verige. . . da nas bo vanje vkoval kakor pse."

"Ne, oče, ta ne vozi železnic, to je voz z lestvami," je pomirjeval Karel, čegar oko zre bistreje. "Dva vola sta vprežena v voz. Na vozu so postelje in razna ropotija. Se pa že kdo seli."

Opat dne roko na oči, ki so mu jih jemali solnčni žarki, ki so se odsevali z valov.

"Da, voz je z lestvami, prav imaš," prikimava opat. "Postelje in na posteljah sedi ženska."

Počasi se je pomikal voz po potu, ki so ga zasenčevale bukve. Na vozu so bile visoko nagromadene postelje, miza in druga hišna oprava. Na vrhu je sedela ženska in nekaj otrok. Za vozom je stopal mož in peljal majhen voziček. Na eni strani je stopal možki z zavilhanimi rokavi, na drugi pa deklica z izpodreanim krilom. V čistem, s svetlobo nasičenem ozračju so ljudje in živali izgledali zelo veliki in so spreminjali barve.

"Popotniki so, kakor mi vsi,"

je mislil opat. "Glej, Karel, kako strumno stopata vola; tako nekako sta stopala vola pred skrinjo zaveze. Toda prišla sta vola takrat k božjemu ljudstvu, ta dva pa prihajata k slabši sodrgi, kakor so bili Filistejci. . . Ti ljudje prihajajo iz Stajerske." Nakrat prekine opat, visoko nategne obrvi in vpraša: "Karel, ni-li danes dvajsetega?"

"Da, prečastiti, zakaj vprašate?"

"Zakaj," pravi opat in kaže s svojo veliko roko na voz, "ker je to gotovo Švertnerica iz Admonta, vdova samostanskega gostilničarja, ki je kupila našo hišo. Da, da!" zakliče, "ona je. Prihaja s culo in svežnjem po Železni cesti. Pisali so mi iz Admonta, da ima male otroke pa odraslo hčer; otroci so pri njej na vozu, starejša hči stopa poleg voza."

"Petsto goldinarjev," je rekel napol glasno prior.

Opat ga je po strani pogledal. "Da, toliko plača."

"Plača, ha, še ni nič plačala," pokašljeje prior. "Še are ni dala."

"Dajmo ji časa," pravi opat. "Saj smo se domenili, kdaj naj izplača prvi del vsote."

"Še ni nič plačala, oče. Če dovolite, greva z Albertom danes gori, da izterjava prvi del," meni prior.

"Prvi dan da bi nadlegovali vdovo? Ne," ga odločno zavrne opat.

"Toda, oče, mi smo v zadregi. Dolgove imamo. Lekarnar nam ničesar več ne zapiše."

"Še to!" mrko zamrma opat.

"Pridemo v slab glas, prečastiti oče," nadaljuje prior. "O da bi bili prečastiti oče sprejeli prvo ponudbo — imeli bi sedaj devetsto goldinarjev."

Opat ga zavrne jezno:

"Od krivoverca naj bi bil sprejel ponudbo in denar, jaz, ki se borim zoper Hendelna? Kaj vendar misliš o meni? Naj mi Švertnerica izplača petsto goldinarjev, ali mi jih ostane dolžna, nič ne de: katoliška žena je, in za to gre. Li ne veš, kaj je zapisano o našem rajnem očetu Bertoldu? 'O takem zakladu nočem ničesar vedeti,' je rekel in je vrgel v Anizo krivično zlato, ki so ga bili bratje

skrili v železni deži."

"Gospod," je vzkliknil Karel, "glejte tje, kako jim nagajajo voli!"

"Za Boga, vola se plašita zaradi vislic, ki tam stojijo. . . nekdo visi tam. . . Tam se je vršila krvava sodba." Oba pozornost gledata tja. Vola, ki sta došlej mirno vlekla voz, se močno plašita, vzpenjata glavi in repa tik pred vislicami, ki so bile postavljene med jelkami. Videla sta, kako so odletele cele jate krokarjev.

Ženska na vozu skoči po konci, mali otroci zakriče; mož, ki je stopal poleg voza, vleče za uzdo vola, ki se besno ustavlja, in bije po njih: Hi, he, ho — toda vola bodeta proti njemu in jezno mukata, da je grozno odmevalo daleč naokoli. Pa glej! Deklica (Štefana, glavna junakinja te povesti) skoči pred vola in v hipu je, kakor bi

bil zapel srebrni zvon, prizvenel njen čisti glas čez Anizo: "No, lisec, rjavec, kaj pa delata!" in videlo se je, kako pleše po mogočnih volovskih hrbtih zelena vejica, kako se je dvignila urna roka, ki je po enkrat udarila po penecih se gobcih.

Ta vejica je kakor čarobna palica, ta roka je čarobna roka. Mukanje volov utihne. Glej, že povešata vola glavi in mirno stopata naprej po cestnem prahu. Zopet sedi mirno žena na vozu, pomirili so se tudi otroci. Še enkrat skoraj nagajivo prizveni čez reko deklčin srebrni glas črnim menihom na ušesi: "Vidiš, kako lepo gre," in v trenutku izginejo kakor sanja živali, voz, možje in deklica v temnem jelovju.

(Dalje prihodnjic)
Zed. države so plačale za otroke Filipinov \$20,000,000.

Gornja slika nam predstavlja dva ameriška vojaka, ki prijateljsko obvezujeta ranjenega francoskega vojaka na afriški fronti, kamor so dospeli zavezniške čete. Tu se se nekoč vršili krvavi boji.

Naročite se na dnevnik "Ameriška Domovina"

Najboljšo Garancijo Zavarovalnine Jamči Vam in Vašim Otrokom

KRANJSKO-SLOVENSKA KATOLIŠKA JEDNOTA

Najstarejša slovenska podporna organizacija v Ameriki. . . Posluje že 49. leto

Članstvo 38,200 Premožnje \$5,000,000

Solventnost K. S. K. Jednote znaša 127.24%

Če hočeš dobro sebi in svojim dragim, zavaruj se pri najboljši, poštini in nadsolventni podporni organizaciji.

KRANJSKO-SLOVENSKI KATOLIŠKI JEDNOTI

Kjer se lahko zavaruješ za smrtne, razne poškodbe, operacije, proti boleznim in onemoglosti.

K. S. K. JEDNOTA sprejema moške in ženske od 16. do 60. leta: otroke pa takoj po rojstvu in do 16. leta pod svoje okrilje.

K. S. K. JEDNOTA izdaja najmodernejše vrste certifikate sedanje dobe od \$250.00 do \$5,000.00.

K. S. K. JEDNOTA je prava mati vdov in sirot. Če se nisi član ali članica te močnega in bogate katoliške podpore organizacije, potrdi se in pristopi takoj.

Za poljanila o zavarovanju in za vse druge podrobnosti se obrnite na uradnike in uradnice krajevnih društev K. S. K. Jednote, ali pa na:

GLAVNI URAD
351-353 No. Chicago St. Joliet, Ill.

Božic. . .

Dasi je ves svet v vojni, pa je božina sezona še vedno čas radosti in sreče. Skoro pred 2000 leti je bil svet obogaten z darilom, ki nam je bilo podarjeno v Betlehemu. Naša dolžnost je, da storimo naše drage bolj srečne kot navadno na ta veliki dan. Druge lahko obogatimo s tem, da mislimo nanje in jim damo pripravno darilo.

Naši dve veliki prodajalni imata veliko zalogo vsake vrste koristnih daril. Tukaj si lahko izberete po svoji volji iz bogate izbire, ako pridete SEDAJ.

Pridite in oglejte si:

- Svetilke, skrinje iz cedrovine, Hassocks, blazine, šivalne kabinete, udobne stole, pisalne mize, izdelovalce wafflov, toasterje, namizne radije, kuhinjske kabinete, baskete za magacine, končne mizice. . .

Mnogo je še drugih vsakovrstnih daril za vsakega v družini.

KUPITE SEDAJ -- PRIHRANITE DENAR

A. Grdina in Sinovi

6019 St. Clair Avenue 15301 Waterloo Rd.

PRIDITE PO KOLEDAR ZA 1943!

NAZNANILO IN ZAHVALA

Žalostnega in globoko potrtega srca naznanjamo sorodnikom, prijateljem in znancem tužno vest, da je nemila smrt za vedno iztrgala iz naše družine ljubljenega in nikdar pozabljenega soproga in očeta

Leopold Kolar

Pokojni je bil rojen 27. oktobra leta 1883 v vasi Lastomerce pri Radgoni na Štajerskem. Preminul je po dolgi bolezni previden s tolažili svete vere dne 27. oktobra ob 11:30 uri dopoldne. K večnemu počitku na Kalvarijo pokopališče je bil položen po opravljeni zadušnici v cerkvi Marije Vnebovzete na Holmes Ave. dne 31. oktobra ob 9:30 uri dopoldne. Pokojni je bil član društva Dvor Baraga št. 1317 C. O. F., društva Carniola Tent št. 1288 The Maccabees in član društva sv. Jožefa št. 169 KSKJ. Tukaj zapuščajo poleg močno žalujoče soproge, sina in hčere, sestro Elizabetho poročeno Opaskar ter v stari domovini brata Alojzija in več bližnjih sorodnikov.

Najiskrenejše se zahvaljujemo Msgr. Vitus Hribarju za opravljene zadušne molitve ob krsti, ter za spremstvo iz pogrebne kapele v cerkev. Iskrena hvala za opravljeno zadušno mašo in ginljiv govor pred dvigom krste na potu k večnemu počitku.

Najlepšo zahvalo naj prejmeta Rev. Joseph Česlesnik in Rev. Francis Baraga za asistenco pri sveti maši, za tolažilne obiske med boleznijo in za podelitev svetih zakramentov.

Iskrena hvala vsem onim, ki so položili vence na krsto našega nezabnega soproga in očeta, kakor tudi onim, ki so darovali za svete maše, katere se bodo brale v mirni pokoj blage duše.

Najlepše se zahvaljujemo Mr. in Mrs. Frank Opaskarju st., Mr. in Mrs. Louis Levstik, Miss Mary J. Zurga, Mr. in Mrs. Peter Lustick, Mr. Jos. Koncilja ter Mr. in Mrs. Joseph Grosel za veliko pomoč med boleznijo in pozneje ob času smrti pokojnega.

Našo zahvalo naj prejmejo darovalci vence sosedov in prijateljev ter nabiralki Mrs. Mildred Tomšič in Mrs. Lucille Bornadeli za nabran in poklonjen dar za svete maše.

Najlepšo zahvalo naj prejme pogrebni zavod August F. Svetek za veliko naklonjenost, ko je pokojni ležal v njih pogrebni kapele pri zadnjem izpocitku, za lepo urejen pogreb in najboljšo postrežbo. Enako najlepša hvala Mrs. Mary Svetek za vsestransko pomoč in postrežbo.

Iskrena hvala Mr. Martin Rakarju za petje pri sveti maši in zapeto žalostinko pred dvigom krste na potu k večnemu počitku.

Hvala vsem onim, ki so dali svoje automobile brezplačno na razpolago, kakor tudi onim, ki so prišli pokojnega kropit, nam pisмено ali ustmeno izrazili sožalje, so pri njem čuli ali ga spremili v cerkev in na pokopališče k večnemu počitku. Končno hvala vsem za vse, kar so nam med boleznijo in ob času največje žalosti in družini kaj dobrega storili.

Dragi, ljubljani in nezabni sprog in dober oče. Na dan Tvojega rojstnega dneva se je prikradla v tvoj življenju trpin, dober in skrben gospodar svoji družini. Družina Ti je bila vse — ljubezen in blagoslov. Ob svežem grobu kleči v žalosti izjokana soproga, sin in hči v mili prošnji k Vsemogočnemu: Daj našemu ljubljenu soprogu in dobremu očetu večni počitek v tuji zemlji do srečanja nad zvezdami!

Žalujoci ostali:

- KAROLINA KOLAR, soproga EDWARD, sin
- MARY poročena Koncilja, hči JOSEPH KONCILJA, zet
- MARGARET KOLAR, sinaha ROSE MARY KONCILJA in FRED LEOPOLD KOLAR, vnuka

Cleveland, Ohio, 8. decembra 1942.